
ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 336.7 : 368

О. В. Марченко, к.е.н., доцент,
Н. Е. Аванесова, к.е.н., доцент**ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ БАНКОСТРАХУВАННЯ ТА ЙОГО
ОСНОВНИХ ОЗНАК**

Анотація. У статті розглянуто окремі підходи до визначення сутності терміну «bancassurance». На основі матричного аналізу визначено ключові ознаки та завдання банківського страхування в сучасних умовах.

Ключові слова: банк, страхова компанія, банківські послуги, страхові послуги, банкострахування.

О. В. Марченко, к.э.н., доцент,
Н. Э. Аванесова, к.э.н., доцент**ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ БАНКОСТРАХОВАНИЯ И ЕГО
ОСНОВНЫХ ПРИЗНАКОВ**

Аннотация. В статье рассмотрены некоторые подходы к определению сущности термина «bancassurance». На основе матричного анализа определены ключевые признаки и задания банковского страхования в современных условиях.

Ключевые слова: банк, страховая компания, банковские услуги, страховые услуги, банкострахование.

O. V. Marchenko, candidate of economic sciences, associate professor,
N. E. Avanesova, candidate of economic sciences, associate professor**APPROACHES TO THE BANCASSURANCE DEFINITION ESSENCE AND
ITS MAIN IMPORTANT FEATURES**

Abstract. The article determines the approaches to define the essence of the term "bancassurance". The key points and goals of bank insurance under current conditions have been defined on the basis of the matrix analysis.

Keywords: bank, insurance company, banking services, insurance services, bancassurance.

Постановка проблеми. Серед тенденцій, що характерні для фінансового ринку України, є активізація співпраці між страховим та банківським бізнесом у формі bancassurance. Так, посилення інтеграційних процесів на ринку фінансових послуг призвело до створення й впровадження спільних банкострахових продуктів. Конкурентна боротьба серед фінансових посередників зумовлює збільшення масштабів такої співпраці, що й підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості співпраці банків та страховиків у формі bancassurance широко досліджуються в наукових колах України. Проблема розвитку банківського страхування присвячено праці Ермошенко А.М., Кременя В.М., Луціва Б. та інших вчених.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Невирішені частини проблеми. Незважаючи на велику увагу до означених проблем з боку вчених-економістів, ключові ознаки та завдання банкострахування висвітлено недостатньо. Також уточнення потребує і сам термін «bancassurance».

Метою роботи є уточнення сутності банкострахування та визначення його основних ознак та завдань.

Виклад основного матеріалу. Проблеми співпраці страхових компаній та банківських установ у Європі мають давнє коріння і налічують більше, ніж 150 років, відколи Ф.В. Райффайзен – винахідник кредитних спілок – теоретично обґрунтував та практично довів переваги від поєднання страхової та фінансово-кредитної діяльності.

Традиційно банки та страховики діяли окремо у власних сферах, проте розвиток фінансових ринків та інтеграційні процеси в середині 80-х років ХХст. активізували процеси злиття і поглинання фінансових посередників, у тому числі страхових компаній та банківських установ. Останнє і сприяло розвитку таких послуг, як bancassurance.

Термін «bancassurance» має французьке походження і фактично означає продаж страхових продуктів через мережу банківських установ і дослівно перекладається як «банківське страхування» або скорочено «банкострахування» (banque + assurance). Німецький аналог цього терміна – «allfinanz», іспанський – «bancoassurance», італійський – «bancari» [11].

У науковій літературі існує значна кількість визначень терміна «bancassurance», проте науковців об'єднує спільна думка стосовно того, що під банківським страхуванням слід розуміти продаж страхових продуктів через мережу банків. Однак є і інші поширені визначення банкострахування, як, наприклад, набір фінансових послуг, які можуть одночасно задовольнити як банківські, так і страхові потреби клієнтів [11] або залучення банківських установ у процес виробництва, маркетингу та розповсюдження страхових послуг [10].

Для того, щоб докладніше зрозуміти сутність терміна «банкострахування» зробимо окремий аналіз категорій «банк», «страхова компанія», «банківські послуги» та «страхові послуги», а також проаналізуємо основні риси діяльності даних фінансових установ з метою визначення ключових факторів, що мотивують і банки, і страхові компанії шукати шляхи до взаємодії.

Згідно з чинним законодавством України [1], банк – це юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків. Відповідно, банківська діяльність пов'язана із залученням у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщенням зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, а також відкриттям і веденням банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

У законодавстві України чітко не представлено визначення терміна «банківські послуги», незважаючи на те, що у текстах нормативних актів воно нерідко вживається, тому наведемо визначення окремих науковців.

Аналіз наукових робіт російських та західних вчених вказує на те, що більшість із них під банківськими послугами розуміє усі види операцій та угод, які здійснюються банками [4]. Зокрема, Ж. Матук зазначає, що банківська послуга є задоволенням фінансового попиту клієнтів із урахуванням фінансових можливостей банку [12].

Українські вчені також надають своє визначення цього терміна. Так, О.А. Брегеда [5] визначає банківську послугу як набір упорядкованих дій банку, які безпосередньо не є пов'язаними із формуванням та використанням ресурсів банку і не несуть ризику їх втрати.

Н.М. Перепечай [13] розглядає банківську послугу як результат комплексної діяльності банку (технологічної, інтелектуальної, фінансової та ін.), який становить економічні блага для задоволення певних потреб людини при проведенні банківських операцій.

У джерелі [3] банківські послуги трактуються як різноманітні дії на фінансовому ринку, грошові операції, здійснювані комерційними банками за певну плату за дорученням і в інтересах своїх клієнтів, а також дії, спрямовані на вдосконалення і підвищення ефективності банківського підприємництва, наприклад, впровадження нових технологій, удосконалення організаційної структури.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Савлук М.І. [14] визначає банківські послуги як дії банківських установ на замовлення клієнтів, які не пов'язані із залученням додаткових ресурсів, основною формою оплати яких є комісії.

Вовчак О.Д. [6] вважає, що банківські послуги— це дії банку, спрямовані на зростання його прибутковості, або це надані клієнтам різноманітні види банківської діяльності, які супроводжують і оптимізують банківські операції. Банківську послугу ще він розглядає як переміщення банківської інформації.

З наведених визначень можна побачити, що більшість науковців вважають, що банківські послуги пов'язані із задоволенням фінансового попиту клієнтів за певну плату (комісію) і є результатом діяльності банківської установи, проте, не містять ризику втрати ресурсів банку.

Далі розглянемо категорії «страховик» («страхова компанія») та «страхові послуги».

В Україні, відповідно до чинного законодавства [2], страховиками визнаються фінансові установи, створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств з додатковою відповідальністю згідно з Законом України "Про господарські товариства" з урахуванням особливостей страхового законодавства, а також одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності.

Як і у випадку із визначенням терміна «банківські послуги», українське законодавство не містить легального визначення поняття «страхові послуги», тому наведемо трактування науковців.

Яворська Т.В. [16] наводить визначення, відповідно до якого, страхові послуги – це кінцевий результат діяльності страхової компанії щодо задоволення потреб клієнтів, пов'язаних із захистом їх майнових та особистих інтересів.

Говорушко Т.А. [7] наголошує, що страхова послуга є продуктом цілеспрямованої діяльності страхової компанії та пропонується на страховому ринку на умовах еквівалентного обміну з метою отримання прибутку.

У джерелі [Ошибка! Источник ссылки не найден.] підкреслюється, що страхова послуга – це фінансова послуга у вигляді продажу юридично оформлених зобов'язань із надання страхового захисту, яку пропонують на ринку страховики потенційним страхувальникам.

Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. [9] визначають страхову послугу як товар, який страхова компанія пропонує страхувальнику за певну плату (страхову премію).

Вовчак О.Д., Завійська О.Д. [15] під страховою послугою розуміють договірну послугу на визначених умовах, яка полягає у здійсненні відшкодування матеріальних збитків, понесених особою, яка є учасником договірних відносин.

Страхові послуги є продуктом діяльності страхової компанії, що пов'язані з наданням страхового захисту за визначену плату (страхову премію) й ризиком втрати ресурсів.

Визначивши основні ознаки банківських та страхових послуг, з їх допомогою можемо побудувати матрицю, яка дозволяє висвітлити найбільш суттєві ознаки та зміст завдань, що стоять перед банкострахуванням (рис. 1).

З огляду на проведене дослідження можна сказати, що сутність bancassurance проявляється в інтеграції страхових компаній та банківських установ, яка має на меті поєднати страхові та банківські продукти (послуги) та спільно здійснювати їх розповсюдження з використанням однієї і тієї ж клієнтської бази.

При цьому синергійний ефект від взаємодії фінансових посередників є основною метою bancassurance. Як зазначається в джерелі [8], цей ефект може бути отримано від координації продажу, об'єднання страхових і банківських продуктів, використання спільних каналів продажу, розробки нових спільних фінансових продуктів тощо.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

ОЗНАКИ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ	ПЛАТА У ВИГЛЯДІ СТРАХОВОЇ ПРЕМІЇ	ПРОДУКТ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	ПРОПОНУЮТЬСЯ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ	ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ НАДАнням СТРАХОВОГО ЗАХИСТУ	РИЗИК ВТРАТИ РЕСУРСІВ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ІСНУЄ
ОЗНАКИ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ	ПЛАТА У ВИГЛЯДІ БАНКІВСЬКОЇ КОМІСІЇ	РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	ПРОПОНУЮТЬСЯ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ	ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАДОВОЛЕННЯМ ФІНАНСОВОГО ПОПИТУ КЛІЄНТІВ	ВІДСУТНІЙ РИЗИК ВТРАТИ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ
	матеріалізація послуг	реалізація продукту діяльності страхової компанії відбувається на платній основі	пропонуються на страховому ринку за певну плату	надання страхового захисту здійснюється за певну плату	передбачається плата за ризик втрати ресурсів
	результати діяльності банку пов'язані з розмірами плати	неможливість відокремлення послуги від її постачальника	результати (продукти) діяльності пропонуються на відкритому ринку	надання страхового захисту є результатом діяльності банку	результати діяльності залежать від рівня ризику
	пропонуються на ринку банківських послуг на платній основі	продукт діяльності страхової компанії реалізується на ринку банківських послуг	доступність для широкого кола споживачів (клієнтів)	ринок банківських послуг дозволяє задовольнити певні потреби клієнтів, що стосуються страхування	ризик втрати ресурсів залежать від ринкових умов
	фінансові потреби клієнтів задовольняються за певну плату	продукт діяльності страхової компанії має задовольняти фінансовий попит	страховий ринок дозволяє задовольняти певні фінансові потреби клієнтів	задоволення фінансових потреб клієнтів шляхом надання страхового захисту	безпосередній зв'язок між задоволенням фінансових потреб клієнтів та ризиком втрати ресурсів
	особливий зв'язок між платою та ризиком	продукт діяльності страхової компанії не містить ризику втрати ресурсів банку	ризик втрати ресурсів залежить від конкретного ринку	ризик банку пов'язані із умовами надання страхового захисту	диференційовані підходи до оцінки ризику

Рис. 1. Основні ознаки bancassurance

Висновки. На основі матричного аналізу в роботі було досліджено та систематизовано ключові ознаки та завдання банківського страхування. Проведений аналіз показує, що інтеграція фінансових посередників, а саме банківських установ та страховиків, головним чином, залежить від кон'юнктури фінансового ринку та зумовлюється взаємовигодною від співпраці у формі bancassurance, спільністю інтересів й можливістю поєднання окремих функцій. Для клієнтів фінансових установ банківське страхування є також вигідним, оскільки поряд із реалізацією майнових інтересів, останні заощаджують час та кошти.

У подальшому планується дослідити теоретико-методологічні проблеми співпраці банківського та страхового бізнесу.

Література

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
3. Банківська послуга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3%D0%B0
4. Банковское право Российской Федерации. Особенная часть. В 2 т.: учебник / Отв. ред. Г.А. Тосунян. – М.: Юристъ, 2002. – Т. 2. – 783 с.
5. Брегеда О.А. Ринок банківських послуг в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / О.А. Брегеда. - К., 2002. - 16 с.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

---

6. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: підручник / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрейків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
7. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посіб. / Т.А. Говорушко. – [2-е вид., переробл. та доп.]. – К.: ЦУЛ, 2008. – 344 с.
8. Єрмошенко А.М. Bancassurance як форма взаємодії страхових компаній і банківських установ / А.М. Єрмошенко // Збірник наукових праць: Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – Т. 20. – С. 265-269.
9. Загородній А.Г. Страхування: Термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – [2-е вид., випр. та доп.]. – Л.: Бескид Біт, 2002. – 104 с.
10. Кремень В.М. Особливості використання концепції «bancassurance» у діяльності фінансових конгломератів / В.М. Кремень // Економічний простір. – 2008. - № 20/1. – С. 99-106.
11. Луців Б. Bancassurance - як форма ефективної співпраці банків і страхових компаній / Б. Луців, О. Притула // Світ фінансів. – 2008. - № 2 (15). – С. 119-123.
12. Матук Ж. Финансовые системы Франции и других стран / Ж. Матук; под общ. ред. проф. Л. П. Павловой. – М.: АО «Финстатинформ», 1994. - Т. 1. Книга 1. - 325 с.
13. Перепечай Н.М. Маркетинг банківських послуг: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Н.М. Перепечай. - Харків, 2003. - 20 с.
14. Савлук М.І. Гроші та кредит: підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М. І. Савлука. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2002. - 598 с.
15. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / О. Д. Вовчак, О. І. Завійська. - Л.: Компакт-ЛВ, 2005. – 656 с.
16. Страхові послуги : підручник / С. С. Осадець [та ін.] ; керівник авт. кол. й наук. ред. С. С. Осадець, Т. М. Артюх ; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2007. - 464 с.
17. Яворська Т.В. Страхові послуги: навч. посіб. / Т.В. Яворська; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Економічний факультет. – К.: Знання, 2008. – 350 с.

References

1. *Pro banky i bankivsku diialnist : Zakon Ukrainy* [Law of Ukraine "On bank and banking"]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (accessed 28 January 2013).
2. *Pro strakhuvannia : Zakon Ukrainy* [Law of Ukraine "On insurance"]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-vr> (accessed 28 January 2013).
3. *Bankivska posluha* [Bank services]. Available at: http://uk.wikipedia.org/wiki/Bankivska_posluha (accessed 28 January 2013).
4. Tosunian H.A., ed. *Bankovskoye pravo Rossiyskoy Federatsii. Osobennaya chast. V 2 t.: uchebnyk. T.2* [Bank Law of the Russian Federation. Special part. In 2 Volumes: text-book. Vol.2]. Moscow, Yurist Publ., 2002. 783 p.
5. Breheda O.A. *Rynok bankivskykh posluh v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektivy rozvytku*. Avtoref. dys. kand. ekon. nauk [Bank services market in Ukraine: current state and perspective development. Ph.D. diss. synop.]. Kyiv, 2002. 16 p.
6. Vovchak O.D., Rushchyshyn N.M., Andreikiv T.Ya. *Kredyt i bankivska sprava: pidruchnyk* [Credit and banking: text-book]. Kyiv, Znannia Publ., 2008. 564 p.
7. Hovorushko T.A. *Strakhovi posluhy. 2-he vyd.* [Insurance services. 2nd edition]. Kyiv, TsUL Publ., 2008. 344 p.
8. Yermoshenko A.M. *Vancassurance yak forma vzaiemodii strakhovykh kompanii i bankivskykh ustanov* [Bancassurance as the form of insurance and bank companies interaction]. *Zbirnyk naukovykh prats: Problemy i perspektivy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy - Collection of scientific articles: Matters and prospects of bank system development in Ukraine*, 2007, Vol. 20. pp. 265-269.
9. Zahorodnii A.H., Vozniuk H.L. *Strakhuvannia: Terminolohichni slovnyk. 2-e vyd.* [Insurance: reference book. 2nd edition]. Lviv, Beskyd Bit Publ., 2002. 104 p.
10. Kremen V.M. *Osoblyvosti vykorystannia kontseptsii «bancassurance» u diialnosti finansovykh konhlomerativ* [The peculiarities of 'bancassurance' notion use in the finance conglomerates operation]. *Ekonomichniy prostir - Economic space*, 2008, no. 20/1, pp. 99-106.
11. Lutsiv B., Prytula O. *Vancassurance - yak forma efektyvnoi spivpratsi bankiv i strakhovykh kompanii* [Banassurance as a form of banks and insurance companies efficient interaction]. *Svit finansiv - The world of Finance*, 2008, no.2(15), pp. 119-123.
12. Matuk Zh., Pavlova L.P., ed. *Finansovye sistemy Frantsii i drugikh stran. T.1. Kn. 1* [Financial systems of France and other countries. Vol. 1, Ch.1]. Moscow, Finstatinform Publ., 1994. 325 p.
13. Perepechai N.M. *Marketynh bankivskykh posluh*. Avtoref. dys. kand. ekon. nauk [Marketing of bank services. Ph.D. diss. synop.]. Kharkiv, 2003. 20 p.
14. Savluk M.I., Moroz A.M., Pukhovkina M.F. *Hroshi ta kredyt. 3-e vyd.* [Money and Credits. 3rd edition]. Kyiv, KNEU Publ., 2002. 598 p.
15. Vovchak O.D., Zaviiska O.I. *Strakhovi posluhy* [Insurance services]. Lviv, Kompakt-LV Publ., 2005. 656 p.
16. Osadets S.S., Artiukh T.M., eds. *Strakhovi posluhy* [Insurance services]. Kyiv, KNEU Publ., 2007. 464 p.
17. Yavorska T.V. *Strakhovi posluhy* [Insurance services]. Kyiv, Znannia Publ., 2008. 350 p.

Надійшла 28.01.2013